

۱۳۵۹۵۷۶

نگاهی به ساختار و کارکرد مجلس شورای ملی

دوره‌های هفدهم و هجدهم

(مجموعه مقالات چهارمین همایش تاریخ مجلس)

به اهتمام:

علی ططری

کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

تهران-۱۳۹۴

سرشناسه	: نشست تخصصی تاریخ مجلس (چهارمین: ۱۳۹۲: تهران)
عنوان و نام پدیدآور	: نگاهی به ساختار و کارکرد مجلس شورای ملی دوره‌های هفدهم و هجدهم (مجموعه مقالات چهارمین همایش تاریخ مجلس)
مشخصات نشر	: تهران: ایران. مجلس شورای اسلامی، کتابخانه، موزه و مرکز اسناد، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری	: ۶۶۱ص:، جدول
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۰-۲۳۴-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فبیای مختصر
یادداشت	: فهرستویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.Nlai.ir قابل دسترسی است.
شناسه افزوده	: ططری، علی، ۱۳۵۷-، گردآورنده
شناسه افزوده	: ایران، مجلس شورای اسلامی، کتابخانه، موزه و مرکز اسناد
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۸۵۹۲۰۲

نگاهی به ساختار و کارکرد مجلس شورای ملی

(دوره‌های هفدهم و هجدهم)

(مجموعه مقالات چهارمین همایش تاریخ مجلس)

به اهتمام: علی ططری

ویراستار: فاطمه ترکچی و حمیده عابدینی

حروفچین و صفحه‌آرا: زهرا جعفری

نمونه‌خوانی: فریناز مشرعی

پیشگفتار انگلیسی: حسین ملا نظر

شماره انتشار: ۴۲۵

ناظر فنی: نیکی ایوبی

چاپ اول: ۱۳۹۴

شمارگان: ۵۰۰

بهاء: ۳۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۰-۲۳۴-۵

انتشارات و توزیع

میدان بهارستان، خ مجاهدین اسلام، نبش کوچه آجانلو،

ساختمان پلیس + ۱۰، طبقه سوم، تلفن: ۳۳۵۴۸۱۴۷-۸

نشانی الکترونیکی کتابخانه: www.ical.ir

چهارمین همایش تاریخ مجلس

دبیر علمی و اجرایی:

علی ططری

کمیته علمی:

حسین آبادیان

حسن زندیه

محمدحسن رجایی

نصرالله صالحی

نورالدین نعمتی

رحیم نیکبخت

شهرام یوسفی فر

مسئول دبیرخانه و روابط عمومی:

زهره جعفری

سه‌شنبه ۲۴ اردیبهشت ۱۳۹۲

میدان بهارستان، ساختمان مشروطه

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار	علی ططری
۱۳	گزارش چهارمین همایش تاریخ مجلس	زهره جعفری
۲۳	مجلس هفدهم و قرارداد کنسرسیوم	سید علیرضا ابطحی
		مریم زارع
۴۳	انقطاع مشروطیت و تکتازی سلطنت از پایان مجلس هفدهم شورای ملی	محمدامیر احمدزاده
۷۷	نگرش چلنگر به مجلس هفدهم شورای ملی	حبیب بابایی
۹۱	طرح مطالبات عشایری در مجالس هفدهم و هجدهم	حمید بصیرت‌منش
		مریم رفیعی وردجانی
۱۱۳	مجلس هجدهم شورای ملی و بهائیت	حمید بصیرت‌منش
		طاهره واحدی
۱۳۵	رقابت‌های انتخاباتی مجلس هفدهم و روزنامه‌نگاری سیاسی (مطالعه موردی: بروجرد).....	روح‌الله بهرامی
		محمد گودرزی
۱۷۹	لایحه منع کشت خشخاش و استعمال تریاک در مجلس هجدهم	مرضیه بیگی‌زاده

نقش تأثیرگذار مطبوعات در افشای توطئه‌های انگلیس در نهضت نفت با نگاهی به روزنامه
مهدآزادی - تبریز ۲۱۱

سید مسعود پیمان

یلدا رنجبر خراسانی

مجلس هفدهم و ملی شدن صنعت شیلات ۲۵۵

مریم ثقفی

ترکیب اجتماعی نمایندگان مجالس هفدهم و هجدهم و نقش آن در تضعیف جایگاه و
کارکرد مجلس و احیای نظام استبدادی ۲۸۱

علی اکبر جعفری

عادل شعبانی مقدم

آرمان فروهی

تحولات اقتصادی کرانه‌های جنوبی ایران در دوره‌های هفدهم و هجدهم مجلس
شورای ملی ۲۹۹

محمدجعفر چمنکار

بررسی مسئله نفت ایران و تقابل با شرکت نفت ایران و انگلیس در مجالس هفدهم و هجدهم
با تأکید بر مشروح مذاکرات مجلس ۳۲۵

محمد حسن نیا

عبدالله برکم

لوايح مطبوعاتی مجلس شورای ملی در دوره پهلوی (از ۱۳۳۱ تا ۱۳۳۴) ۳۴۷

معصومه حیدری

کبری حیدری

رویکرد مجلس هفدهم شورای ملی در مواجهه با اقدامات دولت مصدق ۳۶۷

مسعود خاتمی

محمدحسین علیزاده

مجید علیپور

بررسی فعالیت‌های نیروهای مذهبی در رقابت‌های انتخاباتی دوره هفدهم مجلس شورای
ملی (به روایت اسناد) ۳۹۳

رحیم روح‌بخش اله‌آباد

عملکرد سیاسی کریم سنجابی در دوره هفدهم مجلس شورای ملی ۴۲۱

حسین رهبریان

مجلس هفدهم و مسئله نفت ۴۴۹

بهمن سراجیان

نیروهای سیاسی مجلس شورای ملی و تحولات نفت در ایران (۱۳۳۱-۱۳۳۴) ۴۶۳

علیرضا سمعی اصفهانی

سجاد میرالی

بررسی چگونگی تصویب قانون منع کشت خشخاش و استعمال تریاک در مجلس هجدهم

شورای ملی ۵۰۵

عباس عربی

سید محی‌الدین خطبالی

تعاملات دولت با مجلس در دوره هفدهم مجلس شورای ملی (رویکرد حقوقی) ۵۳۳

محمودزین کریمیان

بهاره کلاهی

مجلس و حقوق زندانیان ۵۵۵

توران منصوری

الهام رجایی

آرایش نیروهای سیاسی - مذهبی و انتخابات دوره هفدهم مجلس شورای ملی در

همدان ۵۸۱

ابوالفتح مؤمن

بررسی مسائل کشاورزی در دوره‌های هفدهم و هجدهم مجلس شورای ملی ۶۰۳

الهام نیری

پیشگفتار

چهارمین همایش تخصصی تاریخ مجلس با عنوان «بررسی ساختار و کارکرد دوره‌های هفدهم و هجدهم مجلس شورای ملی» در ۲۴ اردیبهشت ۱۳۹۲ در ساختمان مشروطه، یعنی مکانی که پارلمان ایران در آن متولد شد، با استقبال قابل توجه پژوهشگران و علاقه‌مندان تاریخ قانونگذاری برگزار گردید. این همایش نیز در تداوم سه همایش قبلی و در راستای تاریخ‌نگاری مجلس گام مؤثری برداشت و توانست به برخی از اهداف خود دست یابد؛ هرچند باید اذعان نمود که تا دستیابی به شرایط ایده‌آل هنوز فاصله بسیار است، اما اینکه این همایش و همایش‌های پیشین تاریخ مجلس، اغلب پژوهشگران حوزه تاریخ مجلس را گرد هم آورد و تألیف مقالات جدید و ترسیم افق‌های نوینی از تحقیقات و پژوهش‌های دانشگاهی را با رویکردی متفاوت از گذشته رقم زد، از دستاوردهای قابل تأمل و تحسین برانگیز آن بود. در پی استقبال چشمگیر و برگزاری همایش چهارم، این موضوع، بیش از پیش، اخراج شد که برای برگزاری و پیگیری همایش‌های مجلس، تعبیه یک دبیرخانه دائمی، ضروری است. این مهم پس از برگزاری همایش چهارم محقق گردید و دبیرخانه دائمی همایش مجلس در مرکز اسناد مستقر گردید و از اردیبهشت ۱۳۹۲ تاکنون این دبیرخانه در تمام ایام سال پاسخ‌گوی پژوهشگران و محققان حوزه تاریخ مجلس و نیز امور مربوط به همایش و انتشارات حوزه تاریخ مجلس بوده است.

مجموعه حاضر، حاوی ۲۴ مقاله منتخب چهارمین همایش تاریخ مجلس است که در پی فراخوان دبیرخانه مربوط، ارسال شده و پس از چند مرحله بررسی اعضای کمیته علمی از میان ده‌ها مقاله واصله، گزینش و تدوین گردیده است.

به اعتقاد بسیاری از پژوهشگران، این مقطع تاریخی مجلس با ادوار قبل و بعد از خود تفاوت‌های فراوانی دارد؛ به ویژه دوره هفدهم مجلس شورای ملی که از پرتنش‌ترین و پرحادثه‌ترین مجالس تاریخ مشروطیت به شمار می‌آید و همین رسالت برگزارکنندگان همایش را در این مهم، دوچندان می‌نمود. تعدادی از مقالات به انتخاب کمیته علمی برای ارائه و سخنرانی انتخاب شد. برخی از مقالات ارائه شده در همایش بدین شرح بود: «تعامل مجلس و دربار در سال‌های ۱۳۳۱ و ۱۳۳۴ بر اساس منطق قدرت»، «بررسی مسئله نفت ایران و تقابل با شرکت نفت ایران و انگلیس در مجالس هفدهم و هجدهم»، «مجلس هفدهم و اقدامات اقتصادی و مالی»، «آغاز و انجام مجلس هفدهم بر اساس اسناد منتشرنشده آرشیوهای بریتانیایی»، «بررسی فعالیت‌های نیروهای مذهبی در رقابت‌های انتخاباتی دوره هفدهم مجلس شورای ملی به روایت اسناد» و....

پایان سخن آنکه بر خود لازم می‌دانم از تمامی همکاران ارجمند کتابخانه مجلس شورای اسلامی به ویژه مدیریت روابط عمومی، انتشارات، پژوهش، موزه و مدیریت اداری و مالی که در برگزاری چهارمین همایش تاریخ مجلس، نهایت مساعی خود را مصروف داشتند، قدردانی نمایم. از همکاران و همراهان کم‌توقع مرکز اسناد به سبب تمامی زحمات ایشان سپاسگزارم. مراتب سپاس و تشکر خود را از سرکار خانم زهرا جعفری در پذیرفتن مسئولیت و انجام امور دبیرخانه همایش چهارم ابراز می‌دارم. هم‌چنین خانم‌ها فاطمه ترکچی و حمیده عابدینی به سبب ویرایش مقالات و سرکارخانم فریناز مشرعی بابت نمونه‌خوانی این مجموعه سپاسگزارم.

علی ططری

اردیبهشت ۱۳۹۴